

5. Ma'lumotlar bazasini yaratish

Akademik litseylar uchun qisqa atamalar glossariysi

Ushbu glossariy mavzuni o'zlashtirishda uchraydigan asosiy tushunchalarni sodda va aniq izohlar bilan bayon qiladi.

No	Atama	Izoh	Qo'llanishi
1	Ma'lumotlar bazasi	Tartiblangan va izlash, saqlash hamda qayta ishlash uchun tashkil etilgan ma'lumotlar majmui.	O'quvchilar, kitoblar yoki mahsulotlar ro'yxatini saqlashda ishlatiladi.
2	DBMS	Ma'lumotlar bazasini yaratish, boshqarish va undan foydalanish uchun dasturiy tizim.	Microsoft Access, MySQL, PostgreSQL va SQLite misol bo'ladi.
3	Jadval	Ma'lumotlar bazasida yozuv va maydonlardan tashkil topgan asosiy saqlash obyekti.	"O'quvchilar" jadvali ism, sinf va baho maydonlaridan iborat bo'lishi mumkin.
4	Maydon	Jadvaldagi ma'lumot turi va nomini bildiruvchi ustun.	Familiya, tug'ilgan sana yoki telefon maydon bo'la oladi.
5	Yozuv	Jadvaldagi bitta obyekt haqida ma'lumot beruvchi qator.	Bitta o'quvchi haqidagi ma'lumot bitta yozuv hisoblanadi.
6	Birlamchi kalit	Jadvaldagi har bir yozuvni yagona aniqlovchi maydon.	O'quvchi ID raqami birlamchi kalit bo'lishi mumkin.
7	Tashqi kalit	Bir jadvaldagi yozuvni boshqa jadval bilan bog'laydigan maydon.	Sinf ID maydoni o'quvchilar jadvalini sinflar jadvali bilan bog'laydi.
8	Aloqa	Jadvallar o'rtasidagi mantiqiy bog'lanish.	Bir sinfda ko'plab o'quvchilar bo'lishi "birga-ko'p" aloqa hisoblanadi.
9	So'rov	Ma'lumotlar bazasidan kerakli yozuvlarni tanlash yoki qayta ishlash buyrug'i.	Faqat 5 baho olgan o'quvchilarni chiqarish uchun so'rov yoziladi.
10	SQL	Ma'lumotlar bazasi bilan ishlash uchun ishlatiladigan maxsus so'rov tili.	SELECT buyrug'i ma'lumotlarni tanlash uchun qo'llanadi.
11	Forma	Ma'lumotlarni qulay kiritish va ko'rish uchun yaratiladigan interfeys.	Kutubxonaga yangi kitob qo'shish formasi yaratish mumkin.
12	Hisobot	Ma'lumotlar bazasidagi natijalarni tartibli, chop etishga tayyor ko'rinishda chiqarish.	Oylik davomat hisobotini PDF shaklida olish mumkin.
13	Indeks	Izlash va saralashni tezlashtiruvchi maxsus tuzilma.	Familiya maydoniga indeks qo'yilsa, qidirish tezlashadi.
14	Normalizatsiya	Ma'lumotlarni takrorlanishni kamaytirib, mantiqiy jadvallarga ajratish jarayoni.	O'quvchi va sinf ma'lumotlarini alohida jadvallarda saqlash mumkin.
15	Ma'lumot turi	Maydonda saqlanadigan qiymat ko'rinishi.	Matn, son, sana, valyuta va mantiqiy tur ishlatiladi.
16	Import	Tashqi fayldan ma'lumotlarni bazaga kiritish jarayoni.	Excel yoki CSV fayldan jadvalga ma'lumot kiritish mumkin.

№	Atama	Izoh	Qo'llanishi
17	Eksport	Bazadagi ma'lumotlarni boshqa formatga chiqarish jarayoni.	Hisobotni Excel yoki PDF formatida saqlash mumkin.
18	Zaxira nusxa	Ma'lumotlar bazasini yo'qolishdan saqlash uchun ko'chirma yaratish.	Muhim bazani muntazam backup qilish tavsiya etiladi.
19	Tranzaksiya	Bir butun sifatida bajarilishi kerak bo'lgan ma'lumotlar amallari ketma-ketligi.	Pul o'tkazmasida yechish va qo'shish amallari birga bajarilishi kerak.
20	Ma'lumotlar yaxlitligi	Bazadagi ma'lumotlarning to'g'ri, mos va buzilmagan holda saqlanishi.	Tashqi kalitlar va cheklovlar yaxlitlikni ta'minlaydi.